

Informace o průběhu a výsledcích 9. zasedání Konference smluvních stran Rámcové úmluvy Světové zdravotnické organizace (dále jen „WHO“) o kontrole tabáku (dále jen „FCTC“), která se konala ve formě videokonference ve dnech 8. – 13. listopadu 2021 (dále jen „COP 9“)

COP 9 se konala ve formě videokonference ve dnech 8. – 13. listopadu 2021 za účasti 161 smluvních stran FCTC, včetně delegace ČR. Dále se konference zúčastnilo 6 států s pozorovatelským statutem, zástupci 18 mezinárodních nevládních organizací a zástupci 3 mezivládních organizací jako pozorovatelé.

Jednání COP 9 probíhala v plénu a v rámci dvou pracovních výborů. Výbor A se věnoval věcným záležitostem – regulaci obsahu tabákových výrobků a zveřejňování informací o tabákových výrobcích a novým a vznikajícím tabákovým výrobkům. Výbor B projednával především institucionální a finanční záležitosti spojené s FCTC.

Během zasedání COP 9 probíhala také i několikrát denně koordinace společných pozic členských států EU v rámci pracovní skupiny Rady EU pro veřejné zdraví (předsedalo Slovinsko), a dále jednou denně koordinační jednání Evropského regionu WHO. Pozice ČR na jednáních byla v souladu se schválenými zásadami postupu delegace ČR¹ a společnou pozicí EU.

EU dosáhla svých hlavních cílů pro COP 9 a vyvarovala se zásadních ústupků ze svých pozic. V průběhu zasedání obecně patřila EU k proaktivním smluvním stranám a měla zásadní podíl při přípravě návrhů rozhodnutí k některým tématům.

Mezi hlavní věcná témata COP 9 patřila:

➤ **Regulace obsahu tabákových výrobků a zveřejňování informací o tabákových výrobcích**

Na základě rozhodnutí FCTC/COP8(21) byla zřízena expertní skupina, která zkoumala důvody nízké implementace článků 9 a 10 FCTC. Zpráva obsahující shrnutí a podrobné poznámky z jednání expertní skupiny byla na jednání představena (dokument FCTC/COP/9/6). Dále byly představeny zpráva z jednání expertů k cigaretové ventilaci (dokument FCTC/COP/9/7) a zpráva o pokroku WHO týkající se různých technických záležitostí souvisejících s články 9 a 10 FCTC.

V souladu s rozhodnutím FCTC/COP/9(2) byly věcná diskuse a rozhodnutí o zprávách v rámci tohoto bodu programu odloženy na COP 10. Některé strany Výboru A uplatnily obecné připomínky týkající se zpráv o provádění článků 9 a 10 FCTC WHO s tím, že problematika je složitá a nehodí se k diskusi ve virtuálním prostředí. Byla však zdůrazněna potřeba pokračovat v práci během období mezi zasedáními mezi COP 9 a COP 10, zejména z důvodu permanentního úsilí tabákového průmyslu o propagaci a zvýšení užívání tabákových výrobků. Další výzkum – zejména o designových prvcích tabákových výrobků a nových a nově vznikajících produktů – je považován za zásadní pro posílení důkazů a informování pro rozhodování a tvorbu politik týkajících se regulace tabákových výrobků.

¹ Složení delegace České republiky a zásady jejího postupu na tomto zasedání byly schváleny usnesením vlády ČR č. 893 ze dne 11. října 2021.

Zástupci také schválili prodloužení doby trvání mandátu skupiny odborníků do COP 10 a zachování jejího mandátu.

➤ **Nové a vznikající tabákové výrobky**

Na svém osmém zasedání přijala COP rozhodnutí FCTC/COP8(22), v němž požaduje, aby Sekretariát úmluvy vyzval sekretariát WHO k přípravě komplexní zprávy o výzkumu a důkazech o nových a nově vznikajících tabákových výrobcích, která bude předložena na konferenci COP 9, zejména zahříváné tabákové výrobky. Zpráva obsažená v dokumentu FCTC/COP/9/9 byla vypracována v reakci na tuto žádost, shrnula osmou zprávu studijní skupiny WHO pro regulaci tabákových výrobků, zveřejněnou v roce 2021, a výsledky zasedání expertů na zahříváné tabákové výrobky, která se konala v únoru 2020. Rozhodnutím FCTC/COP8(22) byl také Sekretariát úmluvy požádán, aby prozkoumal výzvy, které nové a nově vznikající tabákové výrobky představují pro komplexní uplatňování FCTC WHO, zejména těch článků a pokynů, které odkazují na definice a terminologii a na tabákový kouř, a aby poskytl informace o odpovídající klasifikaci takových výrobků, jako jsou zahříváné tabákové výrobky, na podporu úsilí o regulaci. Zpráva obsažená v dokumentu FCTC/COP/9/10 byla vypracována jako odpověď na tuto žádost.

Výbor A vedl obecnou diskusi o těchto dvou zprávách s tím, že rozhodnutí o těchto zprávách bylo odloženo na COP 10. Ve výboru A některé strany učinily obecné připomínky týkající se zpráv o nových a nově vznikajících tabákových výrobcích.

Někteří zástupci vyjádřili své názory na potřebu regulace nových a nově vznikajících výrobků, zejména zahříváných tabákových výrobků, které byly klamavě uváděny na trh jako méně škodlivé a jako pomůcky k odvykání kouření. Takové produkty byly také hojně prodávány mladým lidem, což bylo velmi znepokojivé. Některé delegace poznamenaly, že předpisy musí být založeny na vědeckých důkazech, a znovu zdůraznily potřebu průběžného výzkumu v období mezi zasedáními mezi COP 9 a COP 10. Takový výzkum je zapotřebí, aby sloužil jako základ pro formulaci předpisů, a aby čelil dezinformacím, které tabákový průmysl vydává. Někteří zástupci také vyzvali strany, aby spolupracovaly při sdílení výsledků výzkumu a informací o jejich úsilí o regulaci takových produktů.

Jedna ze stran navrhla, že by se mělo zvážit rozšíření definice „tabákových výrobků“ v odst. 1 písm. f) Úmluvy tak, aby zahrnovala nové a nově vznikající výrobky, a že by tato záležitost měla být projednána na COP 10. Bylo také navrženo, aby Sekretariát úmluvy a sekretariát WHO byly požádány o vypracování analýzy, která by stranám pomohla porozumět potenciálním důsledkům nové klasifikace tabákových výrobků, kterou má uplatňovat Světová obchodní organizace od roku 2022, na politiku kontroly tabáku. Sekretariát úmluvy byl požádán a WHO byla vyzvána, aby podle potřeby aktualizovala zprávy před COP 10 tak, aby odrážely další výzkum a vstupy obdržené od stran během období mezi zasedáními.

Na COP 9 byl předložen několika smluvními stranami² také návrh deklarace jak implementace FCTC, tak zotavení se z pandemie COVID-19. Tento dokument uvádí, že vlády během pandemie COVID-19 čelí vyšším ztrátám díky tabákové epidemii, jelikož užívání tabákových výrobků přináší významné riziko vzniku

² Írán a Panama za podpory Bahrajnu, Indie, Jordánska, Kuvajtu, Ománu, Kataru, Sýrie, Súdánu, Saúdské Arábie, Thajska a Spojených arabských emirátů

nepřenosných nemocí, což může zhoršit průběh covidu a prohloubit tak zatížení zdravotnického systému zasažených států. Během pandemie bylo také zaznamenáno zvýšené vměšování tabákových společností, což zabraňovalo úspěšné implementaci FCTC. Deklarace v návaznosti na to vybízí k tomu, aby braly strany v potaz hluboký rozpor mezi zájmy tabákového průmyslu a veřejného zdravotnictví, které je nutné před tabákovým průmyslem bránit. Po dlouhé diskusi došlo k dosažení shody a tato deklarace byla plenárním shromážděním přijata.

Z hlavních institucionálních a rozpočtových témat bylo schváleno na COP 9 zejména následující:

➤ **Rozhodnutí ohledně pracovního plánu a rozpočtu pro období 2022 – 2023**

V souladu s pozicí EU byl přijat pracovní plán a rozpočet na finanční období 2022-23 s nulovým nominálním růstem u povinných příspěvků smluvních stran. Náklady na hlavní zaměstnance (vedoucí Sekretariátu a tři místa P5, s 50 % náklady na jedno další místo P5 hrazené z povinných příspěvků a 20 % mimorozpočtových příspěvků COP a 30 % MOP povinných příspěvků MOP) budou hrazeny ze 70 % z rozpočtu COP a z 30 % z rozpočtu MOP³. Činnosti v oblasti nezákonného obchodu budou nyní pokryty nezávislým rozpočtem MOP. Zvýšení počtu ratifikací FCTC a Protokolu a vstoupení v platnost Protokolu však výrazně zvýšily pracovní zátěž Sekretariátu. Cílem Sekretariátu bylo dosáhnout maximální transparentnosti a zároveň umožnit určitou flexibilitu pro potřeby všech stran. Dalším cílem bylo dosáhnout udržitelného financování, mj. skrze aktivní a inovativní získávání finančních prostředků a silnější komunikační strategie. V této souvislosti by však bylo nevyhnutelně nutné v dohledné době zvážit proveditelnost udržení nulového nominálního růstu povinných příspěvků.

➤ **Rozhodnutí ohledně povinných příspěvků**

Rozhodnutí vyzývá smluvní strany, aby povinné příspěvky hradily vždy na začátku biennia. Ukládání sankcí těm smluvním stranám, které nezaplatily vyměřený povinný příspěvek a nepředložily plán financování, se vzhledem k pandemii COVID-19 do konání COP 10 nebude uplatňovat.

➤ **Investiční fond FCTC WHO**

V souladu s pozicí EU bylo přijato rozhodnutí, které na základě rozhodnutí z COP 8 opravňuje zahájení investičního fondu FCTC WHO, který pod správou Světové banky poslouží k rozšíření finančních prostředků, jež má FCTC k dispozici. Investiční fond by měl mít velikost 50 milionů dolarů a na investicích se bude podílet Světová banka. Za účelem dosažení transparentnosti a bezpečnosti tohoto fondu bude také zřízen dozorčí výbor, který bude reprezentovat všechny regiony WHO a dohlížet na to, aby fond řádně sloužil FCTC.

Dále byla přijata rozhodnutí týkající se např. platby příspěvků smluvních stran, akreditací NO, pověřovacích listin účastníků a žádostí o status pozorovatele.

³ Zasedání smluvních stran Protokolu o odstranění nezákonného obchodu s tabákovými výrobky

Předsedou Byra COP byla zvolena zástupkyně Eswatini Zandile Dhlamini.

Zástupcem Evropského regionu WHO v Byro COP byl znovuzvolen zástupce Nizozemska Roland Driee. **Koordinátorkou FCTC pro Evropský region WHO** byla znovuzvolena zástupkyně Turecka, Altan Peyman.

COP 10 se uskuteční v roce 2023 v panamském hlavním městě Panamá (datum bude určeno na základě dohody mezi Byrem a Panamou po konzultaci se Sekretariátem FCTC - předběžně avizováno no na listopad).

Na mezinárodní úrovni v mezidobí do COP 10 budou působit některé pracovní (expertní) skupiny. Jedná se zejména o expertní skupinu k vyhodnocení překážek bránících implementaci čl. 9 a 10 FCTC (ohledně složení tabákových výrobků a regulace zveřejňování informací o nich).

Po jednání COP 9 se ve dnech 15. – 18. listopadu 2021 navázalo druhé Zasedání smluvních stran Protokolu o odstranění nezákonného obchodu s tabákovými výrobky. Tohoto jednání se za Českou republiku účastnilo mimo jiné MF a GČC.

Doporučení dalšího postupu:

V návaznosti na výsledky COP 9 doporučuje:

- ⇒ při legislativní a jiné činnosti přihlížet i k rozhodnutím a informacím sděleným v rámci COP 9 (např. v oblasti nových tabákových výrobků, nastavování nového akčního plánu v oblasti kontroly tabáku apod.).
- ⇒ zvážit případně dle situace možnost nominovat experty ČR do expertních skupin, které COP 9 ustavila, sledovat nadále vývoj problematiky na mezinárodní úrovni (včetně monitorování činnosti byra, expertních skupin a znalostních center)
- ⇒ zapojit se do případných konzultací, dotazníkových šetření apod. týkajících se FCTC a přípravy COP 10
- ⇒ využívat dle potřeby on-line zdroje informací ohledně FCTC – např. implementační databázi FCTC, databázi informací k čl. 5.3 FCTC atd.
- ⇒ v roce 2023 připravit průběžnou zprávu o implementaci FCTC v ČR (zpráva má být předložena Sekretariátu FCTC na stanoveném formuláři v určeném období nejpozději 6 měsíců před COP 10)
- ⇒ zajistit účast delegace ČR na jednání COP 10 a MOP 3 a případných souvisejících mezinárodních jednáních v rámci Evropského regionu WHO

Veškeré informace o 9. zasedání Konference smluvních stran Rámcové úmluvy Světové zdravotnické organizace o kontrole tabáku jsou dostupné na [Ninth Session of the Conference of the Parties \(who.int\)](https://www.who.int/conferences/parties).